

ФРАЗЕОЛОГІЧНА ОДИНИЦЯ ЧЕН'ЮЙ У ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТИЛЯХ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

У статті досліджується нова тенденція у сучасній китайській мові – активізація вживання фразеологічної одиниці чен'юй у публіцистичному та розмовному стилях. На основі мовного матеріалу виділено ряд міжстильових чен'юїв.

Ключові слова: міжстильові чен'юї, публіцистичний стиль, розмовний стиль, міжстильовий діапазон.

В статье исследуется новая тенденция в современном китайском языке – активизация употребления фразеологической единицы ченьюй в публицистическом и разговорном стилях. На основе языкового материала выделен ряд межстилевых ченьюй.

Ключевые слова: межстилевые ченьюй, публицистический стиль, разговорный стиль, межстилевой диапазон.

The article deals with a new tendency in modern Chinese – activization of phraseological units chenyu in a journalistic and colloquial styles. A group of interstyle chengyu was found on the basis of language material.

Key words: interstyle chenyu, journalistic style, colloquial style, interstyle range.

Визначення функціональних стилів китайської мови є одним із дискусійних питань китаїстики. У роботах китайських дослідників, присвячених стилістиці сучасної китайської мови, виділення функціональних стилів відбувалося по-різному. Зокрема, дослідник В.І. Горелов у монографії "Стилістика сучасної китайської мови", посилаючись на китайських лінгвістів того часу (50-ті роки ХХ ст.), наводив п'ять стилів: публіцистичний, науково-технічний, літературно-художній, офіційно-діловий та розмовний [Горелов 1979]. Та у сучасній монографії Ван Сі-цзе "Стилістика китайської мови" вже виділяє не п'ять, а чотири функціональні стилі: 1) офіційний (канцелярський) стиль; 2) науково-технічний стиль; 3) публіцистичний стиль; 4) художній стиль [цит. за – Ветров 2007, 218]. Як видно, у цій класифікації не знайшла свого відображення розмовна мова, з чого можна зробити висновок про те, що автор свідомо наводить

стратифікацію функціональних стилів саме літературної сучасної китайської мови. Ця концепція відбиває ще досить сильну тенденцію китайської стилістики, яка розглядала виключно письмове мовлення: "... В умовах співіснування різних діалектів тільки письмове мовлення була сталою, певною мірою нормованою над діалектною формою китайської мови" [Котов 1977, 14]. У цьому питанні ми будемо дотримуватися концепції Л.П. Крисіна, згідно з якою літературну мову слід сприймати як єдність двох складових: книжно-літературної мови та розмовної літературної мови. Якщо книжно-літературний різновид мови є предметом кодифікації (оскільки вона підпорядковується певним свідомо регульованим нормам у вигляді правил та рекомендацій), то розмовний різновид літературної мови не зазнає направленої кодифікації, оскільки її норми склалися стихійно і свідомо не культивуються.

Традиційно книжно-літературна мова поділяється на науковий, офіційно-діловий та публіцистичний стилі, розмовна ж мова відрізняється від книжного спонтанним характером свого розвитку. Саме тому, на думкою Л.П. Крисіна, вона не може бути розкладена на функціональні стилі, як книжна літературна мова [Котов 1977, 43–46]. У свою чергу, т. зв. художній стиль по відношенню до викладеної вище системи членування літературної мови на різновиди та стилі займає окреме місце. У цьому зв'язку В.В. Виноградов писав: "Мова національної художньої літератури не повною мірою співвідноситься з іншими стилями, типами та різновидами книжно-літературної й народно-розмовної мови. Він використовує їх, включає їх у себе, але у своєрідних комбінаціях та у функціонально зміненому вигляді" [цит. за – Ветров 2007, 218]. Усе це в повній мірі відноситься і до китайської мови.

Як зазначав В.М. Солнцев, функціональні стилі китайської мови дуже відрізняються, і "якщо у різних стилях російської мови знаходять своє відображення певні граматичні явища (наприклад, пасивні конструкції у науковому стилі) та відповідна лексика, то у китайській мові функціональні стилі можуть відрізнитися граматично" [Солнцев 1999, 162]. Це твердження перш за все стосується морфології: так, наприклад, текст наукового стилю може бути позбавлений будь-яких ознак сучасної морфології, тобто одні стилі і, відповідно, деякі жанри можуть бути насичені сучасними морфологічними елементами, а інші – ні. Крім того, залежно від функціонального стилю підбирається односкладова форма (для текстів з домінуючою кількістю елементів мови веньянь) або

двоскладова форма одного й того ж повнозначного або службового слова, враховується стратегія синтаксичного розгортання речення-висловлювання. У цьому аспекті китайські фразеологічні одиниці узагалі та чен'юй зокрема проявляють певну пластичність, адаптуючись до висловлювань усної і книжної мови. Зазвичай це відбувається у рамках художнього та публіцистичного стилів. Традиційно у китайському мовознавстві фразеологічні одиниці за стильовою приналежністю поділяються на книжкові, представлені *чен'юй* та розмовні *гуаньюньюй*, що, звичайно, має умовний характер, бо даний аспект не вичерпується цим розмежуванням. У китайських текстах публіцистичного й художнього стилів часто спостерігається синтез елементів книжкової і розмовної мови, крім того, співіснування різностильових засобів часто можна спостерігати й у сфері побутових епістол. "Досліджуючи особливості публіцистичного стилю, слід зауважити, що значний інтерес має поєднання різностильових елементів. Це явище допускає таке використання засобів мови, коли в одне словосполучення, невеликий вислів, у невеликий відрізок тексту включаються, здавалося б, несумісні, властиві різним стилям слова і вирази" [Горелов 1979, 128]. Ця тенденція найбільш помітна в письмовій формі книжно-літературної мови, що пояснюється її поліфункціональністю. Що ж до її усної форми, то в основному з усіх наявних в потенціалі архаїчних засобів (веньянізмів) тільки різні типи архаїчних фразеологізмів періодично включаються в усний вислів і здатні надати йому відтіноку книжкової мови, виконуючи функцію семантичних інтенсифікаторів. У цьому аспекті слід зазначити, що вживання архаїчних як за зовнішньою, так і внутрішньою формою фразеологічних зворотів аж ніяк не перешкоджає взаєморозумінню між самими носіями мови, навпаки, "китайці, як правило, знають ці веньянізми з дитинства і розуміють їх" [Солнцев 1999, 162].

З одного боку, часта поява архаїчних фразеологізмів в складі висловлювання з розмовною стильовою домінантою може бути пояснена вищезгаданою об'єктивно існуючою тенденцією зміщення стилів літературної мови в різних пропорціях; з іншого боку, на це також може впливати стиль того або іншого автора. Крім того, ця закономірність пояснюється також чинником особливої значущості культурно-історичного спадку у процесі становлення мовної компетентності того, хто говорить. Як ми вже зазначали вище, культурно-мовна традиція в китайській мові зумовлює звернення її носіїв до відомих їм з дитинства архаїчних фразеологізмів – чен'юїв,

за якими стоять етнічно значущі фольклорні й історичні сюжети, що є складовою частиною китайської культури. Отже, часто спостерігаємо нечіткість, "розмитість" межі між книжковим і розмовним стилем, що впливає і на стильову спрямованість чен'юїв, яка може "розшаровуватися". Такий ефект добре простежується на матеріалі публіцистичного стилю, який у всіх своїх жанрах допускає вживання архаїчних і порівняно нових фразеологічних одиниць. Розглянемо це на прикладі двох текстових фрагментів. Перший приклад – фрагмент тексту "Учитель не може слухати аргументи тільки однієї сторони", де в одному абзаці зустрічаються відразу 7 фразеологічних зворотів. Даний текст є листом читача до редакції журналу й містить одночасно ознаки і розмовної, і книжної мови:

谁自己课讲小话了, 谁在课余说老师的坏话了, 这些鸡毛蒜皮的小事, 老师怎么都会知道呢? 原来, 这是因为有的同学暗中仔细观察, 然后向老师打"小报告"。虽然有些事情不便于当面向同学指出, 需要私下向老师反映, 但是我认为老师不能因此就听一面之词, 认为告密的同学说的都对, 然后一进教室就旁敲侧击, 含沙射影。这样, 往往弄得同学们目瞪口呆, 摸不着头脑 [цит. за – Ветров 2007, 225].

*Хто з учнів розмовляв під час самостійних занять, а хто за межами класу погано відгукнувся про свого вчителя, звідки про всі ці дріб'язкові справи може знати сам вчитель? Виявляється, це пов'язано з тим, що деякі учні дуже уважно спостерігають за обстановкою, і потім **нашиптують** вчителеві. Хоч і є деякі речі, які ніяково висловити однокласникам в обличчя і необхідно приватно донести їх до вчителя, проте, я вважаю, що вчитель не може слухати **аргументи** тільки **однієї сторони** і вважати при цьому, що ті, хто доносять йому, абсолютно мають рацію, і потім, увійшовши до класу, відразу ж починати **говорити натяками, робити випадки у завуальованій формі**. Роблячи так, часто можна **повністю збентежити учнів**, викликавши великий подив [тут і далі – пер. автора – О.С.].*

У наведеному уривку було вжито 7 фразеологізмів, з яких 5 – чен'юї: 鸡毛蒜皮 jī mao suan pí "дріб'язок, дрібниці, які не варті уваги"; 一面之词 yī miàn zhī cí "односторонній аргумент"; 旁敲侧击 páng qiāo cè jī "говорити недомовками, натяками"; 含沙射影 hán shā shè yǐng "робити випадки у завуальованій формі"; 目瞪口呆 mù dèng kǒu dāi "остовніти від несподіванки".

Як видно, у цьому текстовому фрагменті абсолютно органічно співіснують як фразеологізми, що відповідають мовній нормі веньянь, так і фразеологічні одиниці, що відображають сучасну мовну норму (типові для усної форми спілкування): 大小报告 da xiao bao gao "доносити, нашіптувати" та 摸不着头脑 mo bu zhao tou nao "неможливо зрозуміти". Вживання архаїчних фразеологічних одиниць, побудованих за нормою мови веньянь у контексті буденної мови створює значний стилістичний ефект, який виникає внаслідок стильової інтерференції. Ця інтерференція виникає кожного разу, коли фразеологізм класичної або посткласичної мови веньянь, які завжди належали виключно до класичної книжної мови, включаються у речення-висловлювання, що належить до іншого стильового реєстру (наприклад, повсякденна мова), унаслідок чого відбувається фрагментарне порушення загального фону висловлювання. Такі архаїчні фразеологізми можна назвати міжстильовими.

Наступний приклад показує, що чен'юй, з огляду на свою потужну стилістичну маркованість, можуть вживатися у стильових жанрах, які традиційно відрізняються офіційністю, строгістю та "сухістю" викладу. У цьому випадку чен'юй вжито у передовій статті центральної китайської газети "经济日报" ("Економічна газета") "Працевлаштування: виклики та протиріччя":

今年一季度和去年底, 我国城镇登记失业率为 4.3%, 尽管这一数字尚未超过国际公认的"警戒线", 但解读这一数字可以发现, 一方面它相对于以往 3%左右的数字已经呈现了较大幅度的增长, 另一方面它尚未包括与原单位"藕断丝连"的国有、集体企业下岗职工以及数目庞大的农民工, 实际的失业数字应高于现有的统计 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

За перший квартал поточного і за кінець минулого року загальний коефіцієнт безробіття в містах і селах нашої країни склав 4.3% не дивлячись на те, що ця цифра ще не перевищила "прикордонну лінію", прийняту на міжнародному рівні, проте, аналізуючи такий показник, можна виявити, що, з одного боку, він, порівняно з колишнім показником - близько 3%, свідчить про порівняно велику амплітуду зростання (безробіття), а, з іншого боку, цей показник ще не враховує скорочених із державних і колективних підприємств службовців і робочих, що ще зберігають якісь зв'язки зі своїми колишніми підприємствами, також (він не враховує) величезної кількості селян. (Таким чином) фактичний показник безробіття

повинен опинитися вище за той, який наведений в існуючій статистиці.

У наведеному тексті ЧЮ 藕断丝连 ou duan si lian "розрив між чимось/кимось не був остаточним" може зустрічатися і у межах полярно протилежного стильового регістру, зокрема, у розмовній мові, наприклад:

这对年轻很可怜！他两由于家长的反对分手了，但是藕断丝连，我们应该去做做家长的思想工作，成全了这对年轻人把！ [Корпус одномовних словників китайською мовою].

Ця молода пара така нещасна! Через те, що їх батьки були проти (їх шлюбу), їм довелося роз'їхатися, але відносини між ними все ще зберігаються, (тож) ми повинні переконати їх батьків, щоб допомогти молодятam !

Подібні приклади показують, що деякі китайські архаїчні чен'юй мають стійкий міжстильовий діапазон, який охоплює два або іноді три певні стилі. Нижче наведемо приклади міжстильового варіювання чен'юй на матеріалі художнього, публіцистичного та розмовного стилів сучасної китайської мови. Матеріал добирався методом суцільної вибірки із сучасних китайських періодичних видань, творів художньої літератури, записів публічних виступів мовців тощо.

1. 截然不同 jie ran bu tong "велика різниця".

许多事实告诉我们，在改革开放问题上，实际上存在着两种截然不同的主张。一种是党中央和邓小平同志一贯主张的坚持社会主义道路。。。另一种是坚持资产阶级自由化立场 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

Виходячи з численних фактів в питаннях політики відвертості, існують два абсолютно різні шляхи. Один – дорога соціалізму, якою ідуть наша партія і товариш Ден Сяопін...другий – шлях капіталістично-класового індивідуалізму.

从鸦片战争到中国共产党成立，从中国共产党成立到现在，中国经历了截然不同的两个八十年 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

З часів Опіумних війн до самого створення комуністичної партії Китаю, з моменту створення КПК і до сьогоднішнього дня Китай пройшов два принципово різних періоди, кожен тривалістю по вісімдесят років.

2. 脚踏实地 tui ta shi di "добросовісно, самовіддано".

改革和建设的任务越是繁重，各级领导干部越要牢固树立和大力发扬艰苦奋斗、**脚踏实地**、埋头苦干的工作作风 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

*Чим складнішими є завдання реформи, тим більші непохитно та старанно повинні працювати кадри різних рівнів, повністю поринувши у **добросовісну, самовіддану** роботу.*

党和人民**关**切希望广大中青年领导干部自觉加强党性修养，要胸有大志，**脚踏实地**，诚信诚意地为人民谋利益 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

*Партія та народ щиро сподіваються, що широкі верстви молодих кадрів будуть підвищувати майстерність партійної роботи, мають рішучість **вірою і правдою** служити інтересам народу.*

全党同志既要树立共产主义的远大理想，坚定信念，以高尚的思想道德要求和鞭策自己，更要**脚踏实地**地为实现党在现阶段的基 领而不懈努力，扎扎实实地做好现阶段的每一项工作 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

*Усі члени партії прагнуть утвердити високі ідеали комунізму, укріпити свої переконання, надихати себе високими моральними ідеалами, ще більше бажають **самовіддано та наполегливо** втілювати у життя вказівки партії на сучасному етапі, виконуючи всю необхідну роботу.*

3. 高高在上 gao gao zai shang "з презирством ставитися до підлеглих".

值得注意和忧愁的是，十多年来，一些领导干部包括有的高级干部头脑中全心全意为人民服务的宗旨淡漠了，把党的群众路线的优良传统丢的不少了。甚至有的**高高在上**，当官作老爷；有的**以权谋私**，高权钱交易；有的利用职权侵吞国家，集体资财 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

*Заслуговує уваги та занепокоєння той факт, що після більш ніж 10 років деякі чиновники високого та найвищого рівнів у справі служінні народу проявляють інертність, майже розгубивши прекрасні партійні традиції служіння людям. Деякі навіть "**не спускаються з неба**", поводячи себе як патріарх; деякі **користуються владою і набивають кишені**, займаючись комерцією за державний кошт; деякі, використовуючи службове положення, розтягують державну та колективну власність.*

越是困难的地方，越是群众意见多、矛盾集中的地方，领导干部越要到那里去。可是、有些领导干部却**高高在上**，不深入群众，不关心群众疾苦[Корпус одномовних словників китайською мовою].

Керівні кадри повинні йти туди, де виникли труднощі, де народ не задоволений, де протиріч найбільше. Однак, є кадри, які "не спускаються з неба", майже не спілкуються з народом, не турбуються про біди людей.

4. 风雨同舟 feng yu tong zhou "разом у щасті та у скруті".

艰苦卓绝的斗争，**生死与共**的考验，**风雨同舟**经历，使党同人民群众的血肉联系，军队同人民群众的鱼水之情空前加强，全民族的大团结空前巩固 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

Виснажлива боротьба, разом у radoщах і горі; ми разом "пливли у одному човні" - усе це сприяло кровному братству партії і народу, утворенню міцних уз братерства армії та народу, міцному єднанню всього народу.

人民政协始终与人民共和国的成长，与全体人民的奋斗紧密联系在一起，**风雨同舟**、**荣辱与共** [Корпус одномовних словників китайською мовою].

Народна консультативна політична рада Китаю зростала разом із народною республікою, у роки боротьби була разом з народом, з людьми "пливла у одному човні", ділила radoщі та горе.

5. 奋发图强 fen fa tu qiang "бурхливий розвиток".

"两弹一星"事业的发展，不仅使我国的国防实力发生了质的飞跃，而且广泛带动了我国科技事业的发展，促进了我国的社会主义建设，造就了一支能吃苦、能攻关、能创新、能协作的科技队伍，极大地增强了全国人民开拓前进、**奋发图强**的信心和力量 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

Розвиток проекту "два заряди на одному носії" не тільки забезпечило принципово новий злет у справі оборони нашої країни, але й дало поштовх науково-технічному розвитку, заохотило розбудову соціалізму, надало фізичних сил, створило когорту загартованих, звиклих до труднощів, творчих вчених, які пришвидшили поступ народу вперед, сприяли бурхливому розвитку таких якостей як віра в себе..

推进国防科技建设要两条腿走路。一是要坚定不移地发杨自力更生、**奋发图强**的精神，坚持自主创新，不断攀登科技高峰 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

*Розвивати оборону країни слід двома шляхами. Перший – постійно розвивати свої здібності, плекати **нестримний** творчий дух, **невпинно** штурмувати науково-технічні вершини.*

科学知识、科学思想、科学办法和科学精神，可以引导人们**奋发图强**、积极向上，促进人们牢固地形成正确的世界观、人生观和价值观，促进人们实事求是地创造性地进行社会实践活动 [Корпус одномовних словників китайською мовою].

*Наукові знання, ідеї, методи та науковий дух, може **підняти** дух народу, спонукати його рухатись вперед, сформувати міцний та точний світогляд, погляд на людей та систему цінностей, на основі реальних фактів закласти підвалини практичного народного життя.*

Слід зазначити, що поряд із звичайними міжстильовими чен'юями (під міжстильовими чен'юями ми маємо на увазі чен'юї, властиві двом функціональним стилям), які можуть бути задіяні в текстах різних стилів без зміни своєї форми, існують і такі, які мають властивість стильового варіювання за рахунок зміни своєї зовнішньої форми. Такі чен'юї можуть адаптуватися до тексту іншої стильової співвіднесеності, ніж та, яка була їм властива спочатку або ж є для них типовою. Мова йде про окремі чен'юї з числа тих, що найактивніше вживаються мовцями. Джерелом виникнення цих чен'юїв, як і переважної більшості інших, була мова веньянь раннього або більш пізнього періоду, тобто вони побудовані за її лексико-граматичною нормою, яка суттєво відрізняється від *путунхуа* – сучасної розмовної китайської мови.

Деякі чен'юї можуть реалізовуватися у мовленні у різноманітних формах, що, з одного боку, може залежати від стильової приналежності самого речення-висловлювання, а з іншої – від авторського ідіостилію. Така здатність одного і того ж чен'юю до варіювання своєї стильової спрямованості забезпечується за рахунок його лексико-синтаксичних трансформацій. Іншими словами, в окремих випадках "тиск" стилію може лексично і граматично перетворити архаїчну форму чен'юю в неархаїчну. Слід зазначити, що крім лексичних та семантичних ознак, про архаїчний характер чен'юю свідчить асинтаксичність внутрішнього зв'язку між складовими елементами чен'юю на фоні синтаксичної норми сучасної китайської мови. У складі чен'юю можуть бути як окремі з перелічених ознак, так і декілька одночасно. Для ілюстрації цього явища наведемо приклад вживання чен'юю 以卵击石 *yǐ luǎn jī shí*

"бути надміру самовпевненим, вживати заходів, заздальгідь приречених на поразку" у публіцистичному стилі:

。。。而从债市的情况来说，一者收益率已然高企，在者规模着实有限，以此 "鸡蛋"，如何 "击石"？[Корпус одномовних словників китайською мовою].

... із ситуації на біржовому ринку можна судити про те, що, по-перше, коефіцієнт доходу по цих акціях дійсно зростає, а по-друге, що масштаби зростання цих показників (проте), дуже обмежені; тож як цим "яйцем" можна "розбити камінь"?

Оскільки даний уривок насичений елементами мови веньянь: "一者", "在者", "以此", "如何", то і власна форма архаїчної фразеологічної одиниці, включеної в це речення, не зазнає жодних змін, оскільки повністю узгоджується з реченням-висловлюванням у лексико-граматичному, а отже, і у стилістичному відношенні. Однак стиль автора обумовлює порушення цілісності чен'юю, тобто відбувається деформація її меж за рахунок вклинення слів прилеглого контексту.

Наступний приклад демонструє результат включення архаїчної фразеологічної одиниці – чен'юю у вислів явно розмовного характеру, про що свідчить синтаксична побудова речення-висловлювання і вжита у ньому лексика. Тут ми спостерігаємо, як початкова форма чен'юю свідомо змінюється мовцем у відповідності з лексико-граматичною нормою сучасної китайської мови. Таким чином, розмовний стиль позбавляє цей чен'юю формальних ознак його архаїчності – лексичні й семантичні архаїзми як компоненти чен'юю поступаються місцем своїм сучасним лексичним еквівалентам, що приводить до оновлення зовнішньої форми чен'юю:

Ти збираєси́я з ним змагати́ся, марна це справа! (досл.: "Ты збираєси́я з ним змагати́ся, та чи не буде це розбиванням каменя яйце́м?") [Корпус одномовних словників китайською мовою]. У результаті узгодження чен'юю із сучасною граматичною нормою, лексичні архаїзми, виражені складоморфемами мови веньянь 卵 luàn "яйце", 击 jī "розбивати" та 石 shí "камінь" були замінені сучасними двоморфемними словами з аналогічним значенням – 鸡蛋 jīdàn "куряче яйце", 碰 pèng "розбивати" та 石头 shítou "камінь". Значення інструментальної частки 以 уі компенсується сполученням дієслова 拿 nā "взяти" та видовим суфіксом на позначення стану 着 zhe.

Ще одним яскравим прикладом активного проникнення чен'юїв у публіцистичний стиль китайської мови є стаття Чжана Юйшена (张雨生) "虎皮鹦鹉之死" (Смерть хвилястого папужки), яка була надрукована у номері "Женьмін жибао" за 7 листопада 1980 року. Автор гостро критикує "золоту молодь", яка, на думку автора, зовсім не пристосована до життя:

我佩服过杜甫的高见："纨绔不饿死，儒冠多误身。"现在仔细一想，对它又有点疑惑。像鲁迅所说的，"政治家认定文学家是社会扰乱的煽动者，心想杀掉他，社会就可平安。"那毕竟是封建专制者统治下的事。今后，不敢说误身之儒不会再有，但大概会少得多。"纨绔不饿死"向来就不见得，纨绔子弟要真不饿死，就得有一个过硬条件，那就是他的老子没有罢官，或没有入阴曹。若失去这个条件，娇养的虎皮鹦鹉们，一不能自治，坐吃山空；二不能自防，挖墙脚的纷纭而至，很快被囊括一空。昌明隆盛之邦，诗礼簪缨之族，钟鸣鼎食之家，落得个蓬牖茅椽，绳床瓦灶，贫困潦倒，不足为奇["Женьмін жибао"]。

Як влучно сказав Ду Фу: "Синки багатіїв не турбуються про хліб насущний, а більшість освічених людей не доживають до старості". Зараз, розмірковуючи над цими словами, я сумніваюся щодо цього. Лу Сінь казав: "Політики вважають освічених людей причиною суспільних заворушень, і думають, якщо їх вбити, то у суспільстві запанує спокій". Однак це врешті-решт лише феодална деспотія. Ми не можемо стверджувати, що освічені люди і надалі не гинуть з голоду, але таких випадків стало значно менше. Тож ситуація, коли "синки багатіїв не турбуються про хліб насущний" буде можливою лише за умови, коли батько не пішов у відставку або не відійшов у кращій світ. Якщо цієї умови немає, то розніжені папужки, по-перше, не можуть і надалі жити у неробстві та марнотратстві, по-друге, не можуть захистити себе, тож люди пускають їх по світу з торбами. **Сяюча та квітуча країна, освічений та відомий народ, зможна сім'я** доходять до того, що живе у халупі з гамаком та черепичною піччю, без роботи і гроша у кишені – і в цьому немає нічого дивного.

У останньому реченні уривка автор вживає 6 чен'юїв:

诗礼簪缨 shi li zan ying "освічена родина"; 钟鸣鼎食 zhong ming ding shi "розкоші, зможне життя"; 蓬牖茅椽 peng you mao chuan "надзвичайно злиденне житло"; 绳床瓦灶 sheng chuang wa zao "ліжко з мотузок, піч з шиферу"; 贫困潦倒 pin kun liao dao "без

роботи і без грошей"; 不足为奇 bu zu wei qi "немає нічого дивного" [Тематичний словник чен'юй].

Така частотність вживання чен'юїв зазвичай не є типовою для китайської мови, особливо, коли мова йде про невелику за обсягом публіцистичну статтю (899 ієрогліфів), адже донедавна переважною сферою вживання чен'юїв був художній стиль китайської мови. Тим більше вартий уваги і той факт, що всі наведені фразеологізми вжиті в одному реченні. На нашу думку, це пояснюється комунікативною інтенцією автора – привернути увагу читача до даного висловлювання, створивши потужний стилістичний ефект.

На підтвердження нашої тези про збільшення кількості міжстильових чен'юїв у сучасній китайській мові, крім вищенаведених фразеологізмів, було виявлено ряд міжстильових чен'юїв, характерною особливістю яких є активне вживання саме в письмовому та усному мовленні одночасно. Чисельність та зростаюча частотність їх вживання виявила цікаву тенденцію сучасної китайської мови – явище стилістичного варіювання чен'юїв. На широкому мовному матеріалі ми відібрали ряд різностильових чен'юїв, список яких наводимо нижче: 必由之路 bi you zhi lu "шлях, який треба пройти"; 安居乐业 an ju le ye "спокійне життя, весела праця"; 百花齐放, 百家争鸣 bai hua qi fang, bai jia zheng ming "нехай розквітнуть сто квіток, нехай змагаються сто шкіл"; 百折不挠 bai zhe bu nao "сто разів ламати – не зламати"; 肝胆相照 gan dan xiang zhao "вірний, чесний"; 感慨万端 gan kai wan duan "почуття і зітхання"; 刚正不阿 gang zheng bu e "незламний, прямий"; 丰富多彩 fen fu duo cai "багатий та різнокольоровий"; 丰功伟绩 feng gong wei ji "видатне досягнення"; 奋发有为 fen fa you wei "душевне піднесення"; 奋起直追 fen qi zhi zhui "душевне піднесення; рішучість йти вперед"; 翻天覆地 fan tian fu di "величезні, колосальні зміни"; 繁荣昌盛 fan rong chang sheng "процвітання та швидкий розвиток"; 繁荣富强 fan rong fu qiang "процвітання та багатство"; 泛泛而论 fan fan er lun "обговорити щось абияк; побалакати і забути"; 方兴未艾 fang xing wei ai "невпинний, швидкий розвиток"; 风云变幻 feng yun bian huan "непередбачувані, неконтрольовані швидкі зміни"; 高高在上 gao gao zai shang "піднятися надто високо; відірватися від народних мас"; 结党营私 jie dang ying si "з корисливою метою примазатися до партії"; 截然不同 jie ran bu tong "абсолютно різні речі"; 戒骄戒躁 jie

jiao jie zao "бути пихатим та дратівливим" [Тематичний словник чен'юй], [Корпус одномовних словників китайською мовою].

Таким чином, у результаті дослідження ми дійшли таких висновків:

1. У межах публіцистичного та розмовного стилів сучасної китайської мови спостерігається синтез елементів книжкової та розмовної мови, який проявляється в активному вживанні чен'юїв – архаїчної фразеологічної одиниці китайської мови, але, звісно, цей процес не вичерпується зазначеним аспектом. Наведений нами фактичний матеріал певною мірою підтверджує це положення.

2. Поряд із чен'юями, що без зміни своєї форми можуть бути задіяні в текстах різних функціональних стилів, є низка таких, які мають здатність до стильового варіювання, що супроводжується зміною їхньої зовнішньої форми, що не є типовим для чен'юй як фразеологічної одиниці.

1. *Ветров П.П.* Фразеология современного китайского языка: Синтаксис и стилистика. – М.: Восточная книга, 2007. – 368 с.; 2. *Войцехович И.В.* Четырехзначность китайских идиом как стилистический прием / И.В. Войцехович // Вестн. Моск. ун-та. Сер.13, Востоковедение. – 1985. – № 2; 3. *Горелов В.И.* Стилистика современного китайского языка. Учебное пособие для студентов пед. институтов по специальности №2103. – М., 1979. – 192 с.; 4. *Котов А.М.* Грамматические особенности научного стиля китайского языка. Дис. канд. филол. наук. – М., 1977. – 132 с.; 5. *Крысин Л.П.* (ответств. редактор) Современный русский язык: Социальная и функциональная дифференциация / Рос. Академия наук. Ин-т русского языка им. В.В. Виноградова. – М., 2003. – 568 с.; 6. *Солнцев В.М.* О разных подсистемах в современном китайском литературном языке // Устные формы литературного языка. История и современность. Под ред. В.Я. Порхомовского, Н.Н. Семенюк. – М., 1999. – 384 с.; 7. 语文读本。 – 天津, 人民教育出版社出版, 1998 年。 – 第一册 (试验本)。 – 121-122 页。; 8. 常用成语-作文素材。 Тематичний словник чен'юй. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://www.chengyu123.com/chengyuzhishi/33713.html>. 9. 现代/ 古代汉语料库。 Корпус одномовних словників китайською мовою. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ccl.pku.edu.cn/YuLiao_Contents.Asp. 10. "Женьмін жибао" (китайською мовою) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.people.com.cn>.

Смоваженко Л.Г., к.пед.н., доц.,